דבעי למיכתב בהמה וחיה (א)לכדרבי כתיב נמי שרץ כדתנא ג)דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה ג)ורבי אליעזר האי ג)בה מאי עביד ליה פרט (א) למתעסק ורבי יוחנן אמר משמעות דורשין איכא בינייהו וכן אמר רב ששת משמעות דורשין איכא בינייהו דרב ששת מחליף דרבי אליעזר לרבי עקיבא ודרבי עקיבא לרבי אליעזר ה)בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו אמר ליה הרי העלם טומאה בידו א)וחייב אדרבה הרי העלם מקדש בידו ופטור אמר רב אשי חזינן אי מטומאה קא פריש הרי העלם טומאה בידו וחייב אי ממקדש קא פריש הרי העלם מקדש בידו ופטור אמר ליה רבינא לרב אשי כלום פריש ממקדש אלא משום טומאה כלום פריש מטומאה אלא משום מקדש אלא לא שנא ה)תנו רבנן ב)שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך בראשון ולא נכנס בשני ונכנס חייב הלך בראשון ונכנס הזה ושנה וטבל ואח"כ הלך בשני ונכנס ג)חייב ר"ש פוטר ורבי שמעון בן יהודה פוטר בכולן משום ר' שמעון: בכולן ואפילו

לכדרבי. בפ' קמא (לעיל דף ז.) אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה כו': **פרט למתעסק.** בדבר היתר ובא לידו איסור ולא נתכוין לגופה של זו כגון נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר נתכוין לאשתו והרי אחותו עמה במטה ונשמטה אשתו ובאה אחותו תחתיה ואיזהו חייב נתכוין לחתוך כשסבור תלוש ונמצא מחובר או כשסבור היום חול או כשסבור מלאכה זו מותרת ומ"מ לזו נתכוין וכן בא על אחותו ונתכוין לגוף זה כשסבור היא אשתו: **דרב ששת מחליף כו'.** כשהיה שונה משנתנו פעמים מחליף דברי זה לדברי זה ולא היה מקפיד לפי שאין ביניהם חיוב ופטור: **העלם זה וזה.** טומאה ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע דפטרי על העלם מקדש: **אי מטומאה פריש.** אי מחמת טומאה שהודע לו פירש מן העבירה ו)(ומביא קרבן) שאמרו לו טמא אתה: **הרי העלם טומאה בידו.** איגלאי מילתא שביאתו למקדש בשביל העלם טומאה היה: **ואי ממקדש קפריש.** שאמרו לו מקדש הוא זה ומחמת כן תוהא על ביאתו ולא הזכירו לו טומאה איגלאי מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו: **כלום פריש ממקדש כו'.** כשהודיעוהו אחד מהם שם אל לבו לומר מה בכך ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם שניהם היה בידו: **אלא לא שנא.** ופטור: **אחד טמא.** מת קבור בו וא"א להלך שלא יאהיל: **והלך בראשון.** ואינו יודע אם בטמא אם בטהור ולא נכנס למקדש: **בשני ונכנס.** וחזר והלך בשני וידע שהלך בשניהם והרי הוא טמא ודאי ונכנס למקדש בהעלם טומאה שנתעלם ממנו טומאה: **חייב.** קרבן עולה ויורד שיש כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך בראשון.** וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש בהעלם טומאה ששכח הילוכו בשביל זו: **והזה ושנה.** הזה בשלישי ושנה בשביעי וטבל: **וחזר והלך בשני.** וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש בהעלם טומאה: **חייב.** או מחמת ביאה ראשונה או מחמת ביאה שניה דמה נפשך או ביאה ראשונה או ביאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוטר.** דאין כאן באחת מכולן ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שביל שני ספיקא היא שהרי טהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון הוא הטמא: **פוטר בכולן.** אף בראשונה ולקמן [ע"ב] מפרש לה: ואפילו

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדרבי. בלא חיה נמי מצי למדרש הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט חיה ומיה נמי לא נכתבה אלא בשביל דבר שנתחדש בה כדתנא דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא בהמה וחיה כדרבי ותימה דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) משמע דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש משום דאיצטריך בהמה טמאה לגופה והשתא בלא חיה נמי הוה דרשי' ג"ש דבהמה דמכל דבר טמא נפקא ויש לומר דאי לאו בהמה בכלל חיה לא הוה דרשי' ג"ש דבהמה טמאה אע"ג דכתיב בכל דבר טמא אלא ה"א דאתו פרטי לאשמועינן דבעינן דידע אי בשרץ איטמא אי בנבילה איטמא אפילו לרבי עקיבא אבל השתא דבהמה בכלל חיה הוי כאילו כתב בהמה ב' פעמים ש"מ לכדרבי הוא דאתא ולר' אליעזר אתא נמי לאשמועינן דבעינן דידע אי בשרץ אי בנבילה איטמא משרץ ונבילה ולר"ע כיון דע"כ משום דבהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא ש"מ בכולהו לא נכתב אלא בשביל דבר שנתחדש בה ולא בעינן דידע במאי איטמא: **פרט** למתעסק. בפרק ספק אכל (כריתות דף יט:) מפיק מתעסק דמאי אי דחלבים ועריות חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת כדשמואל ובקונטרס לא דק דהזכיר נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה דאמאי איצטריך בה פרט למתעסק דשבת תיפוק ליה מטעמא דשמואל דאמר התם דפטור מטעם דבעינן מלאכת מחשבת ולמילתא דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב בחלבים ועריות למה לי למיפטריה בשבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא דמלאכת מחשבת עיקר למה לי לחייביה בחלבים ועריות משום דנהנה ונראה דאיכא תרי גווני מתעסק כגון נתכוין לחתוך מחובר זה ומתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון נתכוין לחתוך את התלוש ולהגביה את התלוש למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו ומיפטר משום בה פרט למתעסק ובתרוייהו איירי שמואל ומשום הכי קאמר בכריתות אלא מתעסק דשבת כדשמואל דאיירי נמי שמואל במתעסק דמיפטר משום בה לר' אליעזר אלא שלא חשש לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי בה רבי אליעזר ובחלב נמי איכא תרי גווני מתעסק כגון נתכוין לאכול חלב זה ואכל חלב אחר דחייב בלא טעמא דנהנה דלא שייך למיפטריה מטעם מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק ובלעו דכיולא בו מיפטר לענין שבת מדכתיב בה והכא לית לן למעוטי משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר ואיזהו חייב נתכוין לחתוך את זה וחתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן בפרק שליש (דף כו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן לחיובא ובפרק כלל גדול (שבת דף ע: ושם) גבי העלם שבת ז)והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון דאיכא נמי העלם טומאה אבל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דבשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חדא השתא נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקרבן עולה ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר בפ"ק (לעיל דף ב.) דעל שאין בה ידיעה בתחלה ששעיר החיצון מכפר אלמא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ביה חטאת קבועה לא הוה חיצון מכפר אמידי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין בה מיש בה ויש בה מיש בה ומיהו קשיא דלישנא דקאמר הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שליש (דף כד:) גבי יש אוכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל את הקדש ומוקי לה בנשיא וכר' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש כדאמרינן לקמן בפרק שליש (דף כה:) גבי שבועת העדות: **אמר** רב אשי חזינן אי מטומאה קפריש כו'. תימה מנא ידעינן אי משום דא"ל טמא אתה ופירש דלמא אי הוו א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי הוו א"ל נמי טמא אתה לא הוה פריש אלא השתא דא"ל תרוייהו פריש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הבעיא אלא בא לפרש שפעמים יש לברר איזה שכוח ממנו יותר כגון דשייליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכוחין בשוה בהא ודאי מבעיא לן ולגבי שבת בפרק כלל גדול (דף ע:) י"ס שכתוב בהן כמילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה בידו ואין גיר' זו נכונה דהכתי צריך לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשנו אלא גר' אי ח)משבת קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י בתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש ידיעה בתרייתא דמקדש הוא ופטור וכענין זה יש לפרש ההיא דלקמן (דף כו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ והה"ה דשבת: **הלך** בראשון ונכנס כו'. אי ברה"י איירי במזיד נמי חייב דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא אבל הכא איירי ברה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

עשו

מסורת הש"ס

א) לעיל ז. [חולין עא.], ב) ב"ק פד: סוטה ג. [מנחות י. בכורות מג.], ג) כריתות יט., ד) שבת ע: לקמן כו. [סנהדרין סב.], ה) כריתות יח: יט. [כל הסוגיא עד סופן], ו) רש"ל מ"ז, ז) והעלם מלאכות כצ"ל. רש"ל, ח) וגי' מהרש"א משום שבת.

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים: ויקרא ד כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק. נ"ב עיין בסנהדרין דף סב ע"ב ובהוריות דף ה ע"א:

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה ונשנית כו'. אורחיה דקרא לחזור ולשנות את האמור מפני דבר אחר המתחדש בכפילתו (סוטה ג.). **אחד טמא ואחד טהור.** ואין ידוע איזה טמא ואיזה טהור (כריתות יח:). **ולא נכנס.** למקדש (שם). **בשני ונכנס.** למקדש, וכשנכנסו נעלמו ממנו מקדש וידע טומאה, דהויא ליה ידיעה בתחילה ובסוף והעלם בינתים (שם ושמעתין). **חייב.** על ביאת מקדש, דממה נפשך איכא ידיעה ודאית וטמא הוא שהרי הלך בשתיהן (שם). **ואח"כ הלך בשני ונכנס.** ובכניסתו בשני נעלמה ממנו טומאה דכניסה ראשונה, חייב (שם). **ר"ש פוטר.** כו', דשני טומאות נינהו, אכל חדא וחדא כניסה איכא למימר שביל זה הוא הטהור, והילכך ליכא ידיעה ודאית בתחלה, ובטומאת מקדש בעינן ידיעה בתחלה ובסוף והעלם בינתים, ות"ק למחייב מפרש טעמיה לקמן (שם יט.).

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פי"א מהל' שגגות הלכה א:
נח ב מיי' שם הל' ו:
נט ג מיי' שם הל' ז:

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה לכדרבי. דתני רבי אומר אקרא אני חיה. בהמה למה נאמרה כו'. כדכתיב לעילא. איידי דכתיב בהמה וחיה כתב נמי שרץ טמא ונעלם. וכדתנא דבי ר' ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. ור' אליעזר כיון דלא צריך לידע באיזה חטא הוא שחטא. בה מאי דריש ביה. ואמרינן פרט למתעסק בחטא שאינו חייב מאי טעמא דבעינן בה כוון לכך יתחייב אבל דלא קא מיכוון למעשה כלל פטור. בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא על העלם טומאה חייב על העלם מקדש אינו חייב: בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם טומאה והעלם מקדש מהו. כגון שנעלם ממנו שנטמא. וגם נעלם ממנו שזה הבית בית המקדש הוא. א"ל הרי העלם טומאה בידו וחייב. וא"ל רבא אדרבה הרי העלם מקדש בידו ופטור. ובא רב אשי ואמר חזינן אי מטומאה פריש כו'. ודחה רבינא דברי רב אשי וא"ל לא שנא: ת"ר שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך בראשון ולא נכנס במקדש בשני ונכנס חייב כו' עד ור' שמעון בן יהודהפוטרבכולםמשוםר' שמעון. ואקשינן פוטר